

Управління фінансово-кредитними системами та соціально-гуманітарна компонента їх розвитку

Management of financial and credit systems and the socio-humanitarian component of their development

DOI: [10.26565/2786-4995-2021-2-07](https://doi.org/10.26565/2786-4995-2021-2-07)

УДК 657.37

Наталія Гнип

*кандидат економічних наук, доцент,
Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи 4, 61022, Україна,
email: n.o.gnip@karazin.ua ; ORCID ID: 0000-0002-0856-9619*

Костянтин Яцина,

*студент другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи 4, 61022, Україна,
email: konstantinyatsina@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-9390-3118*

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Створення і нормальне функціонування підприємств будь-якої форми власності неможливе без формування достатнього обсягу власного капіталу. Власний капітал є одним з головних показників під час оцінювання кредитоспроможності, а також рівня фінансової безпеки підприємства.

На ефективність управління власним капіталом впливають фактори внутрішнього та зовнішнього середовища. Фактори внутрішнього середовища відображають вплив фінансового стану та фінансових результатів економічної діяльності на ефективність управління власним капіталом підприємства, до них відносяться: кредиторська та дебіторська заборгованість; виручка від реалізації продукції; прибуток; основні засоби та поточні зобов'язання.

Фактори зовнішнього середовища, які визначені впливом зовнішнього середовища на ефективність управління власним капіталом підприємства і характеризують умови, в яких функціонує підприємство, зокрема: рівень інфляції (індекс споживчих цін); рівень зареєстрованого безробіття; темп приросту валового внутрішнього продукту України; темп приросту валового внутрішнього продукту України; величина основних засобів України.

Для підвищення ефективності управління власним капіталом підприємства запропоновано методичний підхід, який відрізняється від існуючих використанням двох груп показників: абсолютних та відносних. Це сприятиме більш поглибленому оцінюванню впливу внутрішнього та зовнішнього середовищ на ефективність управління власним капіталом підприємства, та дозволить адаптувати підприємство до кризових ситуацій.

Управління власним капіталом є основною складовою фінансового забезпечення підприємства. Стійкий фінансовий стан, ефективне управління власним капіталом позитивно впливають на виконання виробничих планів і забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами (фінансовими, матеріальними, трудовими, інформаційними).

Ключові слова: внутрішнє середовище, зовнішнє середовище, прибуток, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, виручка від реалізації продукції, коефіцієнти ліквідності, коефіцієнти фінансової стійкості.

Формули: 4, рис.: 0, табл.: 9, бібл.: 13.

Вступ. Створення і нормальне функціонування підприємств будь-якої форми власності неможливе без формування достатнього обсягу власного капіталу. Власний капітал утворюється за рахунок особистої участі власників у його формуванні. При цьому, створюючи капітал підприємства, власник частково втрачає прямий зв'язок з капіталом, і він фактично стає власним капіталом підприємства, а не власника. Власний капітал, зазвичай, вкладають у довготермінові майнові цінності, а тому його капіталізація досить висока, іноді наближаючись до 100 %.

Власний капітал підприємства може формуватися як завдяки зовнішнім, так і внутрішнім джерелам коштів.

Власний капітал є одним з головних показників під час оцінювання кредитоспроможності, а також рівня фінансової безпеки підприємства. Управління власним капіталом підприємства в умовах нестачі фінансових ресурсів, дорожчечі позикових коштів стає особливим об'єктом управління, адже сьогодні у важких економічних умовах підприємству необхідно вміти розраховувати лише на власні фінансові ресурси.

Аналіз останніх досліджень та постановка завдань. Теоретико-методичні та методологічні аспекти управління власним капіталом підприємства досліджуються такими українськими та зарубіжними вченими як: Азаренкова Г. М. [1], Ареф'єва О. В. [2], Бланк І. О. [3], Візіренко С. В. [4], Гнип Н. О. [5], Григораш Т. Ф. [6], Костюнік О. В. [7], Микитенко А. Ф. [8], Пустяк О. Ф. [9], Ужва А. М. [10], Янчукович Т. В. [11]. Відзначаючи вагомий внесок дослідників у цій сфері, слід зауважити, що окремі аспекти управління власним капіталом підприємства потребують подальших досліджень. Зокрема, це стосується методичного підходу до підвищення ефективності управління власним капіталом як складової фінансового забезпечення підприємства.

Метою статті є розроблення методичного підходу до підвищення ефективності управління власним капіталом як складової фінансового забезпечення підприємства.

Результати дослідження. Аналіз ефективності управління власним капіталом – складний процес, який включає в себе не лише вибір показників, за якими буде проводитися цей аналіз, але й конкретизація рамок, в межах яких має знаходитися певний показник [9].

При виборі показників, за якими буде оцінюватися ефективність управління власним капіталом ТОВ «Лікєро-горілочний завод «Прайм», автори цієї статті вирішили використовувати два види показників: абсолютних та відносних.

Для аналізу ефективності управління власним капіталом підприємства за абсолютними показниками авторами цієї статті обрані такі, як: дебіторська та кредиторська заборгованість, виручка від реалізації продукції, прибуток, рівень інфляції та валовий внутрішній продукт. В процесі аналізу використаємо квартальні дані фінансової звітності ТОВ «Лікєро-горілочний завод «Прайм» з 2018 року по 2021 роки. Для конкретизації нашої мети введемо додаткову величину – розмір власного капіталу, який отримувало підприємство у кожному з цих періодів. Припускаємо, що необхідно визначити вплив зміни обраних вище показників на розмір власного капіталу підприємства. Для зручності побудуємо табл. 1.

Таблиця 1

Основні показники діяльності, які характеризують ефективність управління власним капіталом ТОВ «Лікєро-горілочний завод «Прайм», тис. грн.

Номер часового періоду	Власний капітал	Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість	Виручка від реалізації продукції
t	Y	x1	x2	x3
I квартал 2018	5541,8	1243,3	529,9	4399
II квартал 2018	5462,6	1186,8	581,5	13332,2
III квартал 2018	5438	357,6	306,9	4423,1

IV квартал 2018	5457	651	515	13042
I квартал 2019	4830	1043	609	2442
II квартал 2019	4928	595	11	8401
III квартал 2019	5038	1159	260	3790
IV квартал 2019	5271	1258	77	13634
I квартал 2020	6007	2709	438	8593
II квартал 2020	6643	2199	1167	24079
III квартал 2020	6431	2266	2500	4551
IV квартал 2020	6062	1961	2872	17062
I квартал 2021	5758	2620	3336	5374
II квартал 2021	6032	1639	1521	14972
Номер часового періоду	Прибуток	Рівень інфляції, %	ВВП	
t	x4	x5	x6	
I квартал 2018	1,2	1,3	139444	
II квартал 2018	81,8	4,2	199535	
III квартал 2018	20,03	9,4	191459	
IV квартал 2018	17	0,5	276451	
I квартал 2019	5	5,8	189028	
II квартал 2019	8	0,5	250306	
III квартал 2019	22	4,6	217286	
IV квартал 2019	256	3,9	301251	
I квартал 2020	540	3,3	257682	
II квартал 2020	1313	0	369818	
III квартал 2020	26	0,7	293493	
IV квартал 2020	117	0	387620	
I квартал 2021	41	0,1	301598	
II квартал 2021	531	0	392630	

Джерело: розроблено авторами цього дослідження за матеріалами [12; 13]

За допомогою комп'ютерної техніки визначимо вплив даних показників на розмір власного капіталу. Будемо використовувати функцію «Регресія» в MS Excel. Маємо такі результати (табл. 2):

Таблиця 2

Регресійна статистика

Показник	Значення
Множинний R	0,91
R-квадрат	0,82
Нормований R-квадрат	0,67
Стандартна похибка	208,80
Спостереження	14

Джерело: розроблено авторами цього дослідження за матеріалами [12; 13]

Проведемо дисперсійний аналіз для визначення значущості коефіцієнта множинної детермінації R^2 .

Перевірка коефіцієнта множинної детермінації R^2 на значущість (за F -критерієм Фішера). Припустимо, що нульова гіпотеза $H_0: R^2 = 0$, конкуруюча гіпотеза $H_1: R^2 \neq 0$. Спостережене значення критерію перевірки нульової гіпотези визначимо за допомогою формули:

$$F_{\text{емп}} = \frac{R^2 * (n - m - 1)}{(1 - R^2) * m}, \quad (1)$$

де n – кількість спостережень;
 m – кількість незалежних факторів x_1, \dots, x_m .

За таблицею критичних точок розподілу F Фішера-Снедекора за рівнем значущості α та степенями свободи $v_1 = m$ та $v_2 = n - m - 1$ (або $F_{\text{КР}}$) визначаємо $F_{\text{кр}}$. Якщо $F_{\text{емп}} < F_{\text{кр}}$, то немає підстав відкинути H_0 , приймають, що $R^2 = 0$. Якщо $F_{\text{емп}} > F_{\text{кр}}$, то відкидають H_0 , приймають H_1 , це означає, що на рівні значущості α коефіцієнт детермінації R^2 визначається отриманим значенням $R^2 \neq 0$.

Можна перевірити R^2 на значущість і за допомогою функції «Регресія» в MS Excel (табл. 3).

Таблиця 3

Перевірка R^2 на значущість

Показник	df	SS	MS	F	Значимість F
Регресія	6	1447971	241328,50	5,53	0,02
Залишок	7	305195,4	43599,34		
Всього	13	1753166			

Джерело: розроблено авторами цього дослідження за матеріалами [12; 13]

Стовпець «значимість F » має бути меншим за 0,05. у нас дана умова виконується, отже, ми можемо прийняти, що R^2 є значимим. Побудуємо регресійне рівняння для опису даної моделі. Будемо використовувати дані табл. 4.

Таблиця 4

Перевірка показників на значущість

Показник	Коефіцієнти	Стандартна похибка	t-статистика	Нижнє 95%
Y - власний капітал	-1873,16	967,86	-1,93	0,0942
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	0,22	0,12	1,73	0,1260
Кредиторська заборгованість тис. грн.	-0,20	0,09	-2,19	0,0640
Виручка від реалізації продукції тис. грн.	0,02	0,01	1,36	0,2134
Прибуток тис. грн.	0,25	0,19	1,2995	0,2349
Рівень інфляції, %	16,56	27,79	0,5959	-49,15
Валовий внутрішній продукт тис. грн.	0,0009	0,002	0,6188	0,5557
Показник	Верхнє 95%	p-значення	Нижнє 95%	Верхнє 95%
Y - власний капітал	-4161,79	415,48	-4161,8	415,480
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	-0,08	0,53	-0,081	0,528
Кредиторська заборгованість тис. грн.	-0,42	0,02	-0,424	0,016
Виручка від реалізації продукції тис. грн.	-0,02	0,06	-0,018	0,066
Прибуток тис. грн.	-0,21	0,72	-0,209	0,718
Рівень інфляції, %	0,57	82,27	-49,153	82,274
Валовий внутрішній продукт тис. грн.	-0,01	0,004	-0,003	0,005

Джерело: розроблено авторами цього дослідження за матеріалами [12; 13]

Отже, маємо таке регресійне рівняння:

$$Y = -1873,16 + 0,22 * x_1 - 0,20 * x_2 + 0,02 * x_3 + 0,25 * x_4 + 16,56 * x_5 + 0,0009 * x_6. \quad (2)$$

Проте, вплив кожного з цих показників на різний, тому для визначення розміру цього впливу побудуємо кореляційну матрицю за допомогою функції «Кореляція» в MS Excel (табл. 5).

Як ми бачимо, більше 0,5 спостерігається на перетині стовця Y з рядками x_3, x_4, x_6 , тобто можн сказати, що інші показники мають незначний вплив на розмір прибутку підприємства. Отже, наше початкове регресійне рівняння буде дещо змінене і отримає такий вигляд.

Отримане рівняння є значущим в цілому і має значущі коефіцієнти.

$$Y = -1873,16 + 0,02 * x_3 + 0,2545 * x_4 + 0,0009 * x_6. \quad (3)$$

Оскільки $R^2 = 0,83$ і є значущим, як уже було нами доведено, можна сказати, що це рівняння описує дану модель на 83% і може бути використане в подальших розрахунках.

Таблиця 5

Кореляційна матриця впливу досліджуваних показників на власний капітал

Показник	Y	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6
Y	1						
x_1	0,45650	1					
x_2	0,01399	0,66829	1				
x_3	0,73584	0,20999	0,10581	1			
x_4	0,64024	0,72766	0,59082	0,53056	1		
x_5	-0,28080	-0,48307	-0,52623	-0,45875	-0,50346	1	
x_6	0,55392	0,50097	0,56071	0,71973	0,63936	-0,61864	1

Джерело: розроблено авторами цього дослідження за матеріалами [12; 13]

Для більш глибокого дослідження проведемо аналіз ефективності управління власним капіталом підприємства за відносними показниками. Для визначення ефективності управління власним капіталом підприємства використаємо відносні показники, які характеризують фінансовий стан підприємства (табл. 6).

Таблиця 6

Розраховані відносні показники для визначення ефективності управління власним капіталом ТОВ «Лікоро-горілочний завод «Прайм»

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Коефіцієнт автономії	0,80	0,81	0,73	0,71	0,73	0,73
Коефіцієнт фінансової стабільності	4,33	4,81	2,75	3,63	2,9	3,42
Коефіцієнт фінансової залежності	1,24	1,23	1,37	1,41	1,36	1,38
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,004	0,01	0,062	0,348	0,403	0,669
Коефіцієнт покриття	1,99	2,22	1,77	2,78	2,44	2,56
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	0,23	0,21	0,36	0,28	0,35	0,3
Коефіцієнт оборотності активів	2,51	2,81	2,43	1,63	2,55	2,74
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	11,25	11,49	8,36	5,16	8,25	8,67
Коефіцієнт маневреності власних засобів	0,22	0,23	0,28	0,36	0,48	0,37
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,23	0,25	0,28	0,49	0,5	0,46

Джерело: розроблено авторами цього дослідження за матеріалами [12; 13]

Для даного аналізу використаємо інтегральний метод. Спочатку визначимо значимість кожного показника відповідно до стратегії підприємства чи головних цілей його діяльності, присвоївши показникам відповідний рейтинг. Відповідно до формули Фішберна розрахуємо значимість факторів:

$$r_i = \frac{2*(n-i+1)}{(n+1)n}, \quad (4)$$

де r_i – значимість відповідного фактора,
 n – загальна кількість факторів,
 i – місце в ранзі окремого показника.

Відповідно до цього, отримуємо такі результати (табл. 7):

Таблиця 7

Значимість показників, які характеризують ефективність управління власним капіталом
ТОВ «Лікєро-горілочний завод «Прайм»

Показник	Ранг	Значимість фактора
Коефіцієнт автономії	1	0,182
Коефіцієнт фінансової стабільності	2	0,164
Коефіцієнт фінансової залежності	3	0,145
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	4	0,127
Коефіцієнт покриття	5	0,109
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	6	0,091
Коефіцієнт оборотності активів	7	0,073
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	8	0,055
Коефіцієнт маневреності власних засобів	9	0,036
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	10	0,018
Загальна сума		1,000

Джерело: розроблено авторами цього дослідження за матеріалами [12; 13]

Після цього перемножимо відповідне значення показника на його значимість для отримання інтегрального показника. Інтегральним показником є сума розрахованих величин за кожним фактором (табл. 8).

Таблиця 8

Нормовані значення показників, які характеризують ефективність управління власним капіталом ТОВ «Лікєро-горілочний завод «Прайм»

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Коефіцієнт автономії	0,145	0,147	0,133	0,129	0,133	0,133
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,709	0,787	0,450	0,594	0,475	0,560
Коефіцієнт фінансової залежності	0,180	0,179	0,199	0,205	0,198	0,201
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,001	0,008	0,044	0,051	0,085
Коефіцієнт покриття	0,217	0,242	0,193	0,303	0,266	0,279
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	0,021	0,019	0,033	0,025	0,032	0,027
Коефіцієнт оборотності активів	0,183	0,204	0,177	0,119	0,185	0,199
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,614	0,627	0,456	0,281	0,450	0,473
Коефіцієнт маневреності власних засобів	0,008	0,008	0,010	0,013	0,017	0,013
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,004	0,005	0,005	0,009	0,009	0,008
Інтегральний показник	2,081	2,220	1,664	1,723	1,816	1,979

Джерело: розроблено авторами цього дослідження за матеріалами [12; 13]

Визначимо мінімальне та максимальне значення для кожного з показників та побудуємо їх на одному графіку для порівняння отриманих результатів з ними. Мінімальним значення інтегрального показника буде 1,383, максимальним – 2,418.

Як бачимо, загалом інтегральний показник ефективності управління власним капіталом підприємства знаходить майже на одному рівні, починаючи з 2017 року і постійно зростає. В 2020 році цей показник знаходиться на середньому рівні між максимальним та мінімальними значеннями визначених факторів.

Після розрахунку відносних показників ми зробили висновок про те, що дане підприємство є досить стабільним і високоліквідним. Проте, варто визначити, яка ефективність управління власним капіталом підприємства (табл. 9). Якщо брати за основу значення розрахункових коефіцієнтів, то автори цієї статті пропонують таку шкалу визначення ефективності управління власним капіталом підприємства.

Таблиця 9

Ефективність управління власним капіталом підприємства

Значення інтегрального показника	Ефективність управління власним капіталом підприємства
1-1,5	Низький
1,5-1,7	Середній
1,7-2,2	Високий
2,2-2,5	Дуже високий

Джерело: розроблено авторами цього дослідження

Відповідно до даної шкали, можемо зробити висновок, що ефективність управління власним капіталом ТОВ «Лікоро-горілчаний завод «Прайм» є високою.

Висновки. Для підвищення ефективності управління власним капіталом підприємства запропоновано методичний підхід, який відрізняється від існуючих використанням двох груп показників: абсолютних та відносних. Це сприятиме більш поглибленому оцінюванню впливу внутрішнього та зовнішнього середовищ на ефективність управління власним капіталом підприємства, та дозволить адаптувати підприємство до кризових ситуацій.

Управління власним капіталом є основною складовою фінансового забезпечення підприємства. Стійкий фінансовий стан, ефективне управління власним капіталом позитивно впливають на виконання виробничих планів і забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами (фінансовими, матеріальними, трудовими, інформаційними), що є предметом подальшого дослідження авторів цієї статті.

Список використаної літератури

1. Азаренкова Г. М., Головка О. Г., Пономаренко В. О. Вдосконалення фінансової стратегії для забезпечення стабільності підприємства. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2015. Вип. 1. С. 103–109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2015_1_15 (дата звернення: 04.10.2021).
2. Ареф'єва О. В., Мягих І. М., Росумака Т. Г. Власний капітал підприємства та проблеми його формування. *Інтелект XXI*. 2016. № 6. С. 161–169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2016_6_18 (дата звернення: 04.10.2021).
3. Бланк О. І., Ситник Г. В., Андрієць В. С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.
4. Візіренко С. В., Цукан Л. А. Планування аудиторської перевірки власного капіталу підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 3. С. 57–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2018_3_13 (дата звернення: 04.10.2021).
5. Гнип Н. О., Крамаренко Д. О. Шляхи дослідження структури капіталу на підприємстві СГ ТОВ «ХЛБПРОДУКТ». *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 6 (11). С. 136–141. URL: <http://pev.kpu.zp.ua/vypusk-11> (дата звернення: 04.10.2021).
6. Григораш Т. Ф., Зінченко О. М. Залучення власного капіталу на іноземних фондових ринках через IPO підприємствами України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 5. С. 35–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2017_5_8 (дата звернення: 04.10.2021).
7. Костюнік О. В., Кашук О. П. Обліково-аналітичні аспекти стратегічного управління власним капіталом підприємства. *Аеросвіт*. 2018. № 17. С. 54–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2018_17_9 (дата звернення: 04.10.2021).
8. Микитенко А. М. Формування системи управління власним капіталом підприємства. *Наукові праці Національного*

університету харчових технологій. 2015. Т. 21, № 1. С. 93–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2015_21_1_14 (дата звернення 04.10.2021).

9. Пустьяк О. В. Аналіз забезпеченості комунального підприємства власним капіталом. *Ефективна економіка*. 2011. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_9_47 (дата звернення: 04.10.2021).

10. Ужва А. М., Нікітіна Я. В. Порядок формування власного капіталу у фінансовій звітності підприємства. *Економічні науки*. Сер.: Облік і фінанси. 2013. Вип. 10(4). С. 309–316. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(4\)_51](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(4)_51) (дата звернення: 04.10.2021).

11. Янчук Т. В. Власний капітал підприємства торгівлі: сутність та особливості формування. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Вип. 2. С. 86–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/priaev_2017_2_19 (дата звернення 04.10.2021).

12. ТОВ «Лікero-горілчаний завод «Прайм» : офіц. веб-ресурс. URL: <https://prime-vodka.com/ru/> (дата звернення: 04.10.2021).

13. Звітність українських підприємств. ТОВ «Лікero-горілчаний завод «Прайм» : офіц. веб-ресурс. URL: https://zvitnist.com/33867056_TOVARYSTVO_Z_OBMEZHENOU_VDPOVDALNSTU_LIKEROHORILC#zvit (дата звернення: 04.10.2021).

Стаття надійшла до редакції 13.10.2021

Статтю рекомендовано до друку 22.10.2021

References

1. Azarenkova, G. M., Golovko, O. G., & Ponomarenko, V. O. (2015). Vdoskonalennia finansovoi stratehii dlia zabezpechennia stabilnosti pidpriemstva (Improvement of financial strategy to ensure the stability of the enterprise). *Financial and credit activity: problems of theory and practice, 1*, 103–109. Available at http://nbuv.gov.ua/ujrn/fkd_2015_1_15. In Ukrainian.

2. Arefieva, O. V., Myasta, I. M., & Rosumak, T. G. (2016). Vlasnyi kapital pidpriemstva ta problemy yoho formuvannia (Own capital of the enterprise and the problems of its formation). *Intelligence XXI*, 6, 161–169. Available at http://nbuv.gov.ua/ujrn/int_xxi_2016_6_18. In Ukrainian.

3. Blank, O. I., & Sitnik, G. V. (2017). *Upravlinnia finansamy pidpriemstv : pidruchnyk (Andres VS Finances management of enterprises: Tutorial)*. 2-th kind., Recycling. And supplement. Kiev: Kiev. NATION. auction.-econ. UN-T. In Ukrainian.

4. Vizirenko, S. V., & Zukov, L. A. (2018). Planuvannia audytorskoї perevirky vlasnoho kapitalu pidpriemstva (Planning an audit of equity capital of the enterprise). *Investments: practice and experience*, 3, 57–60. Available at http://nbuv.gov.ua/ujrn/ipd_2018_3_13. In Ukrainian.

5. Gnip, N. O., & Kramarenko, D. O. (2018). Shliakhy doslidzhennia struktury kapitalu na pidpriemstvi SH TOV «KhLIBOPRODUKT» (Ways of studying the structure of capital at the enterprise СТ TOV "Хлібопродукт"). *Приазовський економічний вісник*, 6 (11). Available at <http://pev.kpu.zp.ua/vypusk-11>. In Ukrainian.

6. Grigoryas, T. F., & Zinchenko, O. M. (2017). Zaluchennia vlasnoho kapitalu na inozemnykh fondovykh rynkakh cherez IPO pidpriemstvamy Ukrainy (Involvement of equity on foreign stock markets through the IPO enterprises of Ukraine). *Economy. Finances. Right*, 5, 35–39. Available at http://nbuv.gov.ua/ujrn/ecfipr_2017_5_8. In Ukrainian.

7. Kocotyunic, O. V., & Kaoshchuk, O. P. (2018). Zaluchennia vlasnoho kapitalu na inozemnykh fondovykh rynkakh cherez IPO pidpriemstvamy Ukrainy (Accounting and analytical aspects of strategic management of equity capital). *AgroSvit*, 17, 54–57. Available at http://nbuv.gov.ua/ujrn/agrosvit_2018_17_9. In Ukrainian.

8. Mikitenko, A. M. (2015). Formuvannia systemy upravlinnia vlasnym kapitalom pidpriemstva (Formation of a system of management of equity capital). *Scientific works of the National University of Food Technologies*, 21 (1), 93–101. Available at http://nbuv.gov.ua/ujrn/npnukht_2015_21_1_14. In Ukrainian.

9. Pistyak, O. V. (2011). Analiz zabezpechenosti komunalnoho pidpriemstva vlasnym kapitalom (Analysis of the provision of a communal enterprise with equity capital). *Effective economy*, 9. Available at http://nbuv.gov.ua/ujrn/efek_2011_9_47. In Ukrainian.

10. Uzhva, A. M., & Nikitin, Y. V. (2013). Poriadok formuvannia vlasnoho kapitalu u finansovii zvitnosti pidpriemstva (Procedure for the formation of equity in the financial statements). *Economics. Med. Accounting and Finance*, 10 (4), 309–316. Available at [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(4\)_51](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(4)_51). In Ukrainian.

11. Yanchukovych, T. (2017). Vlasnyi kapital pidpriemstva torhivli: sutnist ta osoblyvosti formuvannia (Equity trading enterprises: the nature and features of formation). *Azov Economic Bulletin*, 2, 86–90. Available at http://nbuv.gov.ua/UJRN/priaev_2017_2_19. In Ukrainian.

12. ТОВ «Лікero-горілчаний завод «Прайм» : ofits. veb-resurs (Ltd. "Distillery" Prime "": the official web-site). Available at <https://prime-vodka.com/ru/>. In Ukrainian.

13. Zvitnist ukraïnskykh pidpriemstv (Reporting Ukrainian enterprises). ТОВ «Лікero-горілчаний завод «Прайм» : ofits. veb-resurs. Available at https://zvitnist.com/33867056_TOVARYSTVO_Z_OBMEZHENOU_VDPOVDALNSTU_LIKEROHORILC#zvit. In Ukrainian.

The article was received by the editors 13.10.2021

The article is recommended for printing 22.11.2021

Nataliya Hnyr

PhD in Economics, Associate Professor,

*Educational and Scientific Institute «Karazin Banking Institute» V. N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine, e-mail: n.o.gnip@karazin.ua ; ORCID ID: 0000-0002-0856-9619*

Konstantyn Yatsyna

Master degree student

*Educational and Scientific Institute «Karazin Banking Institute» V. N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine, e-mail: konstantinyatsina@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-9390-3118*

INCREASING THE EFFICIENCY OF MANAGING ITS OWN CAPITAL ENTERPRISE

Abstract. The creation and normal functioning of enterprises of any form of ownership is impossible without the formation of sufficient volume of equity. Equity is one of the main indicators during the assessment of creditworthiness, as well as the level of financial security of the enterprise.

Factors of internal and external environment are affected by its capital management. The factors of the internal environment reflect the impact of the financial condition and financial results of economic activity on the effectiveness of managing its own capital of the enterprise, they include: payables and receivables; revenue from sales of products; profit; fixed assets and current liabilities.

Factors of the external environment, which are determined by the influence of the environment on the efficiency of managing its own capital of the enterprise and characterize the conditions in which the enterprise operates, in particular: inflation rate (consumer price index); Level of registered unemployment; the growth rate of gross domestic product of Ukraine; the growth rate of gross domestic product of Ukraine; The magnitude of the main means of Ukraine.

To increase the efficiency of managing its own capital, the enterprise proposes a methodical approach that differs from the existing use of two groups of indicators: absolute and relative. This will contribute to a more in-depth assessment of the influence of internal and external environments on the efficiency of managing its own capital of the enterprise, and will allow adapting the enterprise to crisis situations.

The management of own capital is the main component of the financial support of the enterprise. Sustainable financial condition, effective management of its own capital positively affects the implementation of production plans and ensuring the needs of production with the necessary resources (financial, material, labor, informational).

Key words: *internal environment, external environment, profit, accounts receivable, payable arrears, production revenue, liquidity ratios, financial stability coefficients.*

JEL Classification: M 21, M 29, M 41, M 49

Formulas: 4, fig.: 0, tabl.: 9, bibl.: 13